

Asia: VN/34790/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanosta ja Tullin hallinnosta annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan unionin hiilirajamekanismiasetuksen toimeenpanosta sekä muutettavaksi lakia Tullin hallinnosta. Ehdotetulla lailla annettaisiin Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevaa asetusta täydentävät välttämättömät kansalliset säännökset.

Teknisen Kaupan Liitto kiittää mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä ja tahtoo tuoda huomioitavaksi seuraavaa:

Lakiesityksessä hiilidioksidipäästöjen oikeellisuuden raportointi ja seuranta säilytetään selkeästi yritysten vastuulle. Lakiesityksen mukaan maahantuoja on vastuussa siitä, että ilmoitetut hiilipäästöt ovat oikeat. Yritysten todelliset mahdollisuudet saada oikeaa tietoa hiilidioksidipäästöistä vaihtelevat suuresti. EU:n ulkopuolella eri maissa toimivien valmistajien käyttämät päästöjen laskentaperusteet voivat vaihdella suuresti. Olisi kaikille edullista, jos määriteltäisiin yhteiset, globaalit päästölaskennan perusteet. Tätä lausuntoa kirjoitettaessa ei ole selvää mitä laskentaperusteita lakiesityksessä mainittuja oletusarvoja hiilidioksidipäästöistä laskettaessa käytetään, jos tietoja ei ole saatavana. Asiaan liittyvät epävarmuudet on otettava huomioon Tullin toimintaa asian suhteen määriteltäessä.

1. Lakiesityksen aikataulu

Esitetty aikataulu toteutettaville muutoksille on yritysten näkökulmasta erittäin kunnianhimoinen ja tiukka. Raportointivelvollisuuden astuessa voimaan 1.10.2023 ollaan – mm. saatavuus- ja logistiikkahaasteiden vuoksi – monien raportoinnin alaisten tuotteiden osalta tilanteessa, että ne on hankittu jo keväällä 2023 ilman, että oli tietoa raportointivelvollisuudesta. Näin hankintasopimuksiin ei todennäköisesti ole sisällytetty vaatimusta hiilidioksidipäästöjen raportoinnista. Tämä on otettava huomioon lakia sovellettaessa.

Mekanismin alaisten tuotteiden maahantuonnin edellyttämät tietojärjestelmät, eivätkä edes raportoinnin perusteet ole tiedossa tätä lausuntoa annettaessa. Mikäli raportti vaaditaan vuoden 2023 viimeiseltä neljännekseltä, olisi ainakin raportin sisältövaatimusten – eli mitä raportoidaan ja miten – oltava valmiina mahdollisimman nopeasti, jotta raportoivan henkilöstön koulutukset ja tehtävien muutokset voidaan toteuttaa yrityksissä ennen raportointivelvollisuuden alkamista. Q4/2023 raportoidaan tammikuun 2024 loppuun mennessä.

2. Lisääntyvät kustannukset yrityksille

Lakiesitys lisää merkittävästi hallintotyötä ja toiminnan kustannuksia yrityksissä. Esitetty raportointivelvollisuuksien lisäys tulee vaatimaan säännöllisesti mekanismin alaisia tuotteita maahantuoviin yrityksiin jopa huomattavia lisäresursseja ja tehtävien muutoksia. Tämä lisää yritysten kustannuksia. Lisäksi mekanismin raportoinnissa edellyttämien tietojärjestelmien käyttöönotto ja käyttö vaatii yrityksissä aikaa ja resursseja. Lisääntyvät kustannukset tulevat siirtymään viime kädessä kuluttajahintoihin, tällä on osaltaan vaikutusta hintojen nousuun.

3. Julkisen sektorin kustannuspaineet

Tullin arvioimat henkilöstön lisätarpeet (Tullin arvio 79 HTV) olisi todennettava kolmannen osapuolen toimesta yliresursoimisen välttämiseksi. Resurssoinnissa olisi otettava huomioon, että on tärkeää, että mekanismin implementoinnin alkuvaiheessa Tullin rooli on enemmän ohjaava ja neuvova kuin rankaiseva ja tutkiva.

4. Virhemaksu

Esityksessä ehdotetaan, että Tulli voisi määrätä virhemaksun, mikäli tuotteiden tuoja ei noudata hiilirajamekanismiasetuksen raportointivaatimuksia. Hiilirajamekanismiasetuksen astuessa voimaan seuraamus koskee alkuvaiheessa raportoinnin laiminlyömistä. Virhemaksun suuruus olisi 50 – 10 000 euroa ja perustuisi kokonaisharkintaan. Kokonaisharkinnassa otettaisiin huomioon menettelyn moitittavuus, toistuvuus ja menettelyllä tavoiteltu taloudellinen hyöty sekä tekijän taloudellinen asema. Lakiesityksessä olisi selkeytettävä mm. määritelmää tekijän taloudellisesta asemasta: verrattuna mihin? Toisiin alan vastaaviin toimijoihin Suomessa, EU:ssa vai maailmassa? On vältettävä tilanteita, joissa huonossa taloudellisessa tilanteessa olevan yrityksen virhemaksu on pienempi kuin saman virheen tekevän, hyvässä taloudellisessa asemassa olevan yrityksen. Myös eri jäsenmaissa samankaltaisesta rikkeestä määrättävien virhemaksujen on oltava keskenään samanarvoisia. Väärinkohtelun välttämiseksi virhemaksun määräytymisen perusteiden on oltava yhteneväiset koko EU:ssa.

Uitto Raimo

